

SENAT RP

ZAPIS STENOGRAFICZNY

Posiedzenie
Komisji Rolnictwa
i Rozwoju Wsi (122.)
w dniu 12 lutego 2019 r.

IX kadencja

Porządek obrad:

1. Informacja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na temat przygotowań do realizacji ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne.
2. Informacja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na temat proponowanych zmian legislacyjnych dotyczących projektu ustawy o zmianie ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego oraz o zmianie niektórych innych ustaw.
3. Sprawy różne.

(Początek posiedzenia o godzinie 17 minut 05)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodniczący Jerzy Chróścikowski)

Przewodniczący Jerzy Chróścikowski:

Proszę państwa, pozwolicie, że otworzę posiedzenie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Mamy dzisiaj do rozpatrzenia 2 punkty. Pierwszy punkt to jest informacja ministra rolnictwa i rozwoju wsi na temat przygotowań do realizacji ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne, a drugi: informacja ministra rolnictwa i rozwoju wsi na temat proponowanych zmian legislacyjnych dotyczących projektu ustawy o zmianie ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Witam na naszym posiedzeniu pana ministra Rafała Romanowskiego, który dzisiaj reprezentuje rząd, jak również osoby towarzyszące panu ministrowi, tak licznie zebrane, jak widzę. Witam również gości, którzy zechcieli przybyć na nasze posiedzenie, a także państwa senatorów.

Realizujemy wspomniane punkty w związku z tym, że koledzy senatorowie nakreślili w programie naszego działania, żeby te punkty zrealizować. Nie ukrywam, że jest kierowanych do nas wiele pytań w tej sprawie, dotyczących tego, jak są realizowane te działania.

Na początek punkt pierwszy. Już w tej chwili jest wiele uwag od rolników, którzy mówią, że jest problem, bo ustawa wchodzi w życie już i brakuje czasu na przygotowanie informacji potrzebnych do realizacji. W związku z tym chciałbym, żeby pan minister i państwo towarzyszący panu ministrowi przedstawili tu dzisiaj, jakie działania będą podejmowane. Mamy wiele obaw, rolnicy mówią, że nie będą mogli korzystać z tego projektu, z tych możliwości, które dała ustawa, czyli z możliwości przedłużenia kredytowania czy ewentualnie przekazywania gospodarstw. Taki problem się tu wskazuje.

Tak że, Panie Ministrze, prosiłbym o zaprezentowanie tego pierwszego punktu. Nie ukrywam, że tu jest wiele pytań do nas, senatorów.

Proszę.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Rafał Romanowski:

Panie Przewodniczący! Wysoka Komisjo!

Przedstawiając informacje dotyczące realizacji ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących

gospodarstwa rolne, zacznę od tego, że – jak pan senator raczył stwierdzić – ustawa została uchwalona 9 listopada 2018 r., a w życie weszła z dniem 8 lutego bieżącego roku. Jak pan senator i Wysoka Komisja doskonale wiedzą, w tej ustawie są 4 narzędzia, jeżeli chodzi o możliwości restrukturyzacji podmiotów zadłużonych. Na chwilę obecną tym, co jest realizowane, co nie wymaga dodatkowej notyfikacji w Komisji Europejskiej, jest działanie związane z przejęciem przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa długu podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne powstałego w związku z prowadzeniem tej działalności w zamian za przeniesienie własności nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa. To działanie nie wymaga notyfikacji w Komisji Europejskiej. Pozostałe działania zaś, które dotyczą udzielania kredytów, dopłaty do kredytów czy też kredytów udzielanych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, wymagają notyfikacji, dlatego że są to działania związane z tzw. pomocą publiczną.

My już ponad pół roku temu zgłosiliśmy ten projekt ustawy do notyfikacji do Komisji Europejskiej, po raz kolejny... 8 listopada ponowiliśmy tę notyfikację i liczymy tu na zrozumienie ze strony Komisji Europejskiej. Liczymy na to, że Komisja Europejska jak najszybciej wyda nam stosowną decyzję. Wszelkiego rodzaju wątpliwości po stronie Komisji Europejskiej z naszej strony, czyli ze strony rządu, zostały rozwiane. Tak że czekamy już tylko na odpowiedni dokument notyfikujący, tak żebyśmy mogli uruchomić pozostałe działania. Na chwilę obecną, tak jak wspomniałem, zostało uruchomione to najdalej idące działanie, czyli dotyczące przejęcia tego zobowiązania, ale w zamian za przeniesienie własności nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa, czyli włączenie nieruchomości do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Tak więc na stronie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa jest już opublikowana informacja dotycząca restrukturyzacji zadłużonych podmiotów, czyli przejęcia długu, zobowiązania. Pozostałe, tak jak wspomniałem wcześniej, wymagają notyfikacji i cały czas czekamy na decyzję Komisji Europejskiej w tej sprawie. Z naszych wstępnych informacji wynika, że możemy liczyć na tę notyfikację, projekt nie budzi jakichś dużych kontrowersji ani niezrozumienia ze strony Komisji Europejskiej, musimy po prostu uzbroić się w cierpliwość, aż pozostałe narzędzia również będą aktywne.

Przewodniczący Jerzy Chróścikowski:

Dziękuję.

Czy ktoś chciałby zabrać głos w dyskusji w tej sprawie?

Mam takie jedno pytanie. Wczoraj byłem na spotkaniu z izbą rolniczą na Lubelszczyźnie. Sprawa dotyczyła wielu różnych tematów, rolnicy zadali mi m.in. pytanie, na które wtedy nie byłem w stanie odpowiedzieć, w związku z czym pozwoliłem sobie dzisiaj sięgnąć do różnych materiałów, które ukazują się w prasie. Pytanie do ministerstwa: jak to jest, że rolnicy, którzy rzeczywiście obecnie chcą skorzystać z pomocy de minimis, dostają odpowiedź negatywną, że nie ma możliwości korzystania z pomocy de minimis, że już wyczerpał się limit. A rolnicy oczekiwali, że zacznie się nowy rok i to będzie normalnie funkcjonować, de minimis będzie do wzięcia. Odpowiadają im notariusze, odpowiadają inne podmioty, urzędy skarbowe, że koniec, nie ma teraz żadnej opcji, możliwości, bo limit został wyczerpany. Jak to jest rzeczywiście? Czy naprawdę zdążyliśmy w tak krótkim czasie wykorzystać ten limit i rolnicy nie mają tej możliwości? Na jakim etapie są w tej chwili prace? Także w zakresie tego, co pan minister nam tu kiedyś obiecywał, a mówił, że stara się załatwić u pana komisarza Hogana zwiększenie limitu dla Polski. No więc była taka prośba i była mowa o tym, że mamy 1%, a moglibyśmy mieć 1,5%. Czy są podjęte jakieś działania, czy przynajmniej w najbliższym będą realizowane, czy nie? Czy może komisja po prostu cichutko tu siedzi. No, jak patrzę na nasz limit, to bodajże 220 milionów euro – Francuzi mają 700 – to tym bardziej nasuwa mi się tu pytanie. Jak to jest, że Polska, jak mi się wydawało, taki duży producent... Czy ten producent jest dobrze liczony, czy może nasza produkcja jest słabo liczona? Jak to jest, że mamy tak mały limit, a Francuzi, Niemcy, Hiszpanie mają takie duże limity? Czy nie należałoby zweryfikować, kto liczy naszą produkcję, jak liczy, bo może rzeczywiście mamy więcej, tylko ktoś nie wykazuje w całości naszej produkcji, a limit mógłby być większy. No więc pytanie, kto się tym zajmuje, kto podaje. Gdyby tak było, że to GUS podaje... Często mamy pretensje do GUS, jak oni nam podają dochody rolników, które są ostatnio bardzo krytykowane, że tak wzrastają, a jak przychodzi co do czego, to znowu odwrotnie. Tak że ja jestem tu ciekawy, bo nie znam tego tematu. Dzisiaj akurat na gorąco jestem w tym temacie, bo wczoraj rolnicy, że tak powiem, rozgrzali mnie do gorąca. I chciałbym wiedzieć, jak ten temat będzie wyglądał. No, jeśli teraz powiemy rolnikom, że nie mają takiej opcji... A już nie mówię o jakichś kryzysach, nie daj Boże, które mogłyby wyniknąć na bieżąco. Dlatego też, Panie Ministrze, chciałbym uzyskać tu odpowiedź, żeby móc rolnikom przekazać.

**Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Rafał Romanowski:**

Panie Przewodniczący! Wysoka Komisjo!

Na wiele wątpliwości, które pan przewodniczący tu poruszył, szczerze mówiąc, sam pan przewodniczący sobie odpowiedział. Sytuacja wygląda w następujący sposób. Limit do końca roku 2018 wynosił ponad 225 milionów euro, czyli 15 tysięcy euro na gospodarstwo. Tak jak Wysoka Komisja sama zauważyła, my ten limit, jeżeli chodzi o limit roczny, praktycznie po raz pierwszy w historii wykorzystaliśmy zdecydowanie wcześniej, a to ze wzglę-

du na pomoc realizowaną, choćby tzw. pomoc suszową. Czyli w roku 2018 było wydane już prawie 1,5 miliarda zł. Zostało nam do wypłacenia w ramach tej pomocy, choćby z roku bieżącego, ponad 700 milionów zł. Po przeliczeniu tej kwoty, limitu 225 milionów zł, wychodzi, że pozostało nam do wykorzystania z tego limitu rocznego ok. 68 milionów euro, z limitu roku 2018. Na chwilę obecną dzięki podpisaniu ustawy budżetowej przez pana prezydenta realizujemy płatności wynikające z tzw. pomocy suszowej, czyli jeszcze z tych dodatkowych 700 milionów zł. Na chwilę obecną, jeżeli chodzi o tę pomoc publiczną 68 milionów euro, wykorzystaliśmy już limit wartości 94,92%, czyli zbliżamy się już do tzw. stawki maksymalnej, jeżeli chodzi o limit pomocy publicznej z roku 2018. Pozostaje nam czekać na rozporządzenie Komisji Europejskiej zmieniające rozporządzenie nr 1408 z 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, który mówi o pomocy publicznej.

To, co przywołał pan przewodniczący, czyli m.in. kwestia zwiększenia tego limitu. Jeżeli mówimy tutaj o zwiększeniu na rok 2019, to będzie zależało od tego, jaką linią pójdziemy. Jeżeli pójdziemy taką linią, że pomoce publiczne będziemy liczyć nie dla poszczególnych sektorów, tylko oddzielnie, czyli oddzielnie dla owoców, oddzielnie dla produkcji, np. trzody chlewnej, a oddzielnie dla produkcji mleka, to będziemy mieli limit na poziomie 1,25% produkcji krajowej, jeżeli chodzi o rolnictwo, i to będzie ok. 276 milionów euro. Jeżeli zaś będziemy to dzielić na sektory, czyli będziemy liczyć pomoc publiczną odrębnie, dla poszczególnych sektorów, to ten limit możemy zwiększyć do 1,5%, co da nam limit krajowy o wartości ponad 331 milionów euro, czyli poziom 20 lub 25 tysięcy euro na gospodarstwo.

Tak więc przede wszystkim musimy cierpliwie czekać na rozporządzenie Komisji Europejskiej mówiące o limicie roku 2019, tak żebyśmy mogli realizować tę pomoc publiczną, chociażby – pan przewodniczący to przywołał – przy zawieraniu aktów notarialnych, przy zakupie nieruchomości. Ale są jeszcze inne, różnego typu pomoce, pomoc publiczna w różnym charakterze jest stosowana. Tak więc tutaj nieodzowny jest ten dokument. Tak jak wspominałem wcześniej, my uwolniliśmy te 68 milionów z roku 2018, czyli wyczerpaliśmy poziom do 94%. Mówiąc szczerze, zaczyna nam się to kurczyć. Czekamy na publikację tego rozporządzenia, od 2 tygodni, cały czas Komisja Europejska twierdzi, że już, więc liczymy na to, że to „już” nastąpi w ciągu kilku najbliższych dni i będziemy mogli korzystać z limitu roku 2019. Dzięki temu nic nie zakłóciłoby realizacji płatności, realizowanych choćby przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, jeżeli chodzi o pomoc realizowaną przez tę instytucję. Tak że w głównej mierze właśnie na tym nam zależy. Tak to wygląda, najprościej rzecz ujmując.

Przewodniczący Jerzy Chróścikowski:

Dziękuję za informacje, Panie Ministrze.

No, rozumiemy, że wszyscy czynimy to, żeby jednak pomóc. Zobaczymy, co Bruksela nam niedługo zakomunikuje.

Czy są jeszcze pytania co do punktu pierwszego? Nie ma. Tak?

W związku z tym przechodzimy do punktu drugiego.

Tak że, Panie Ministrze, prosiłbym o krótką informację. Co prawda mamy materiały na piśmie, ale prosiłbym, żeby jednak szczegółowo wspomnieć...

(*Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Rafał Romanowski: Drugi punkt?*)

Tak, tak. Proszę o drugi punkt.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Rafał Romanowski:

Panie Przewodniczący! Wysoka Komisjo!

Projekt ustawy o zmianie ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, tj. ustawa z 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw. Po ponad 2 latach od wejścia w życie znowelizowanych przepisów pojawiła się potrzeba zmiany, a właściwie doprecyzowania poszczególnych ustaw. Chodzi tu m.in. o ustawę o kształtowaniu ustroju rolnego, ale również o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa czy też o prawie spółdzielczym, a także zakres ustawy o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa. W związku z tym strona rządowa podjęła tę nowelizację i na chwilę obecną już jesteśmy po tzw. programowaniu rządu. Przedłożony projekt zostanie przedstawiony Komitetowi Stałemu Rady Ministrów, następnie Radzie Ministrów, potem zostanie przedłożony do procedowania oczywiście panu marszałkowi Sejmu, a następnie Wysokiej Izbie.

Jeżeli chodzi o zakres zmian ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, to najbardziej istotne zmiany dotyczą wyłączenia stosowania przepisów ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego w przypadku nieruchomości rolnych, udziału we współwłasności nieruchomości rolnych: po pierwsze, położonych w granicach administracyjnych miast; po drugie, w których grunty, oznaczone w ewidencji gruntów i budynków jako grunty pod stawami, stanowią co najmniej 70% powierzchni nieruchomości; po trzecie, nabytych z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa na podstawie art. 42 ust. 1 lub 6 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, w szczególności tzw. ogródków przydomowych. Tak że następuje wyłączenie stosowania tych przepisów, które były dosyć uciążliwe, bo jeżeli chodzi o dyskutowane nieruchomości położone w granicach administracyjnych miast albo znajdujące się pod lustrem wody, to trudno byłoby stosować ustawę o kształtowaniu ustroju rolnego.

Drugie wyłączenie to jest wyłączenie z u.k.u.r. głównej zasady, zgodnie z którą nabywcą nieruchomości rolnej może być wyłącznie rolnik indywidualny, w przypadku nabycia nieruchomości rolnej: po pierwsze, o powierzchni mniejszej niż 1 ha, czyli do 1 ha; po drugie, w toku postępowania egzekucyjnego i upadłościowego; po trzecie, w wyniku zniesienia współwłasności, podziału majątku wspólnego po ustaniu małżeństwa oraz działu spadku; po trzecie, w wyniku podziału, przekształcenia bądź łączenia spółek prawa handlowego. W tych przypadkach nie będzie

potrzebna już zgoda dyrektora generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na nabycie nieruchomości rolnej. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa będzie miał jednak prawo pierwokupu, czyli prawo nabycia takich nieruchomości. Zatem ten słynny limit 0,3, który był takim elementem nienaruszalnym, w tej chwili zostanie zmieniony, nastąpi zwiększenie limitu powierzchni do poniżej 1 ha, i to jest bardzo istotna informacja.

To zniesienie chociażby współwłasności, podziału majątku wspólnego po ustaniu małżeństwa oraz działu spadku... No, niestety coraz częściej pojawiały się takie przypadki, że w sytuacji tzw. ustania małżeństwa był problem... z wyłączeniem spod zasady u.k.u.r. Tak więc tego typu rozszerzenie tu nastąpiło. Nastąpiło również rozszerzenie definicji osoby bliskiej o rodzeństwo, rodziców oraz pasierbów.

Są również zmiany odnoszące się do decyzji dyrektora generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w sprawie zgody na nabycie nieruchomości rolnej: dotychczasowy obowiązek dawania przez nabywcę rękąmi należytego prowadzenia działalności rolniczej zastąpiono wymogiem zobowiązania się przez niego do prowadzenia działalności rolniczej na nabywanej nieruchomości oraz wymogiem uzyskania opinii dotyczącej zamierzonej działalności rolniczej wydanej przez właściwy wojewódzki ośrodek doradztwa rolniczego.

Umożliwiono nabywanie nieruchomości rolnych za zgodą dyrektora generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na cele publiczne, a także – przez uczelnie – na cele dydaktyczne.

Wprowadzono zasadę, zgodnie z którą brak możliwości sprzedaży nieruchomości rolnej na rzecz rolnika indywidualnego będzie mógł być wykazany po nieodpłatnym umieszczeniu przez zbywcę na stronie internetowej Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa ogłoszenia o zamiarze sprzedaży.

Nastąpiło doprecyzowanie trybu postępowania oraz przesłanek warunkujących wyrażenie zgody przez dyrektora generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na nabycie nieruchomości rolnej. Nastąpiło więc: po pierwsze, określenie wymogów, jakie powinien spełniać wniosek o wyrażenie zgody, oraz wskazanie dokumentów, które należy do niego dołączyć; po drugie, określenie sposobu udokumentowania braku możliwości sprzedaży nieruchomości rolnej na rzecz rolników indywidualnych – tutaj niezbędne będzie nieodpłatne umieszczenie na stronie internetowej KOWR ogłoszenia o zamiarze sprzedaży nieruchomości rolnej. Po trzecie, dotychczasowy obowiązek dawania przez nabywcę rękąmi należytego prowadzenia działalności rolniczej zastąpiono wymogiem zobowiązania się przez niego do prowadzenia działalności rolniczej na nabywanej nieruchomości oraz wymogiem uzyskania pozytywnej opinii dotyczącej zamierzonej działalności rolniczej wydanej przez właściwy wojewódzki ośrodek doradztwa rolniczego.

Ponadto nastąpiło skrócenie do 5 lat okresu, przez który nabywca nieruchomości rolnej jest obowiązany prowadzić gospodarstwo rolne, w skład którego weszła nabywana nieruchomość, przez ten czas nabyta nieruchomość nie może być zbyt ani oddana w posiadanie innym podmiotom.

Kolejna zmiana dotyczy zgody na zbycie nieruchomości rolnej czy też oddanie jej w posiadanie w okresie krótszym niż 5 lat od jej nabycia. Zgodę będzie wyrażał dyrektor generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w drodze decyzji administracyjnej, a nie – jak jest obecnie – sąd w drodze orzeczenia. Tak że organem wyższego stopnia będzie minister rolnictwa i rozwoju wsi, co zapewne uprości procedurę.

Dowodem potwierdzającym osobiste prowadzenie gospodarstwa rolnego będzie pisemne oświadczenie prowadzącego to gospodarstwo, a więc zrezygnowano z wymogu poświadczenia przez wójta, burmistrza czy też prezydenta miasta. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa został upoważniony do sprawowania nadzoru nad spełnieniem zobowiązań oraz warunków określonych w przepisach ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, w szczególności dotrzymywania przez nabywcę nieruchomości rolnej zobowiązania do prowadzenia działalności rolniczej na nabywanej nieruchomości w przypadku zgody dyrektora Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na nabycie nieruchomości rolnej.

Kolejna zmiana dotyczy wprowadzenia sankcji nieważności przede wszystkim w przypadku celowego utrudnienia skorzystania przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa z przysługującego mu prawa pierwokupu nieruchomości rolnej. Sankcją tą opatrzone rozwiązanie, zmianę lub odstąpienie od umowy sprzedaży nieruchomości rolnej, ale też udziałów i akcji, objętej prawem pierwokupu KOWR, a także dokonania czynności prawnej obciążającej zbywaną nieruchomość, jak również zbywane udziały i akcje, dokonane od chwili zawarcia tej umowy do czasu upływu terminu do wykonywania tego prawa przez uprawnionego. Sankcja nie będzie miała zastosowania w przypadku zgody Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Kolejny przypadek dotyczy celowego utrudnienia skorzystania przez KOWR z przysługującego mu prawa nabycia nieruchomości rolnej. Sankcją tą opatrzone rozwiązanie, zmianę lub odstąpienie od umowy innej niż umowa sprzedaży, odwołanie jednostronnej czynności prawnej, a także dokonanie czynności prawnej obciążającej zbywaną nieruchomość, dokonane od chwili nabycia nieruchomości rolnej do czasu upływu terminu do złożenia oświadczenia o jej nabyciu przez krajowy ośrodek. Sankcja nie będzie miała zastosowania w przypadku zgody Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Następny przypadek dotyczy nabycia własności nieruchomości rolnej, udziału we współwłasności nieruchomości rolnej, użytkownika wieczystego oraz nabycia akcji, udziałów w spółce prawa handlowego będącej właścicielem nieruchomości rolnej o powierzchni co najmniej 5 ha albo nieruchomości rolnych o łącznej powierzchni co najmniej 5 ha, dokonanego niezgodnie z przepisami ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego.

Tutaj, mówiąc szczerze, te zapisy budzą dosyć istotne kontrowersje, jeżeli chodzi o stronę rządową, i one będą prawdopodobnie bardzo poważnie dyskutowane. Wiele organów rządowych podnosi kwestię ograniczenia prawa własności, jeżeli chodzi o wykonywanie tych przepisów, więc one jeszcze w trakcie prac rządowych być może będą musiały ulec zmianie czy też zostać dostosowane do nie-

naruszalnego prawa własności. Tak więc tutaj ta zmiana może być jeszcze dyskutowana i zapis docelowy, który zostanie przedłożony Wysokiej Izbie, może być w tym zakresie zmieniony.

Zmiana dotyczy również prawa pierwokupu udziałów i akcji w spółce kapitałowej w rozumieniu ustawy – Kodeks spółek handlowych, które będzie przysługiwało Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa dopiero wówczas, gdy spółka będzie właścicielem, użytkownikiem wieczystym nieruchomości rolnej o powierzchni co najmniej 5 ha albo nieruchomości rolnych o łącznej powierzchni co najmniej 5 ha. Podobnie prawo nabycia nieruchomości w przypadku zmiany współnika lub przystąpienia nowego współnika do spółki osobowej w rozumieniu ustawy – Kodeks spółek handlowych będzie przysługiwało Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa jedynie wówczas, gdy będzie ona właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości rolnej o powierzchni co najmniej 5 ha albo nieruchomości rolnych o łącznej powierzchni 5 ha.

I to też jest dosyć istotna zmiana, jeżeli chodzi o kodeks spółek handlowych i możliwość nabywania udziałów przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. No, szczerze mówiąc, jest to przedłużenie dotychczasowych zapisów. Ale zdarzają się takie sytuacje, że podmioty prawa handlowego po prostu są wyprowadzane częściowo, np. 2 czy 3% udziałów, do udziałowców spoza granic naszego państwa. Chcemy aktywnie z tego przepisu korzystać. Chcemy zaznaczyć, że – w przypadku podmiotów, które posiadają tego typu nieruchomości – Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa będzie korzystać z prawa nabywania takich udziałów, żeby poprzez wyprowadzanie tych udziałów poza nasz kraj z automatu następowało przenoszenie prawa własności do tych nieruchomości. Dlatego chcemy, aby tego typu zapis się pojawił.

Określenie sposobu postępowania Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w przypadku korzystania z prawa pierwokupu czy też prawa nabycia nieruchomości rolnej w sytuacji, gdy nieruchomość rolna obciążona jest hipoteką. Jeżeli chodzi o tę zmianę ustawy, to chcemy poruszyć prawo spółdzielcze. No, część prawa spółdzielczego była bardzo mocno postulowana przez organizacje, m.in. przez krajowe rady spółdzielcze, chodziło tu o zmianę, która miałaby na celu: określenie przypadków, w których spółdzielni produkcji rolnej będzie przysługiwać prawo pierwokupu, a także wskazanie, że do wydzielenia gruntu równoważnego w przypadku wycofania wkładu gruntowego będą mieć zastosowanie przepisy ustawy z 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów dotyczące wymiany gruntów. Mówiąc szczerze, jest to trochę kuriozalna sytuacja, kiedy np. w ramach wkładu nieruchomości przenoszonego między właścicielami wchodzi u.k.u.r. i prawo spółdzielcze jest, delikatnie mówiąc, pomijane. W związku z tym chcemy to również uaktualnić tak, żeby w przypadku spółdzielni produkcyjnych taka możliwość istniała.

W zakresie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa będzie mógł za zgodą ministra rolnictwa wykorzystywać mienie Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa do ustanowienia zabezpieczeń związanych z realizacją zadań wynikających z polityki państwa w zakresie

wdrażania i stosowania instrumentów wsparcia rolnictwa, aktywnej polityki rolnej oraz rozwoju obszarów wiejskich. Jeżeli chodzi o podstawowy zapis tej ustawy, to dopiszemy w tej ustawie m.in. to, że Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa będzie uczestniczył w rozwoju obszarów wiejskich, poprzez narzędzie nadane w ustawie o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi w postaci możliwości wykorzystywania mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa do ustanowienia zabezpieczeń związanych z realizacją zadań wynikających z polityki państwa, jeżeli chodzi o działy rolnictwa. Chodzi tutaj o to, że Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa po połączeniu Agencji Nieruchomości Rolnych i Agencji Rynku Rolnego ma być aktywnym uczestnikiem kształtowania polityki rolnej w naszym kraju. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa choćby poprzez plan dla wsi, czyli budowę polskiego holdingu spożywczego, czy też możliwość uczestniczenia w typowych mechanizmach rynkowych, jak te, które zdarzyły się w roku 2018, dotyczące choćby skupu słynnych jabłek, czy też problemów, które mogą się pojawiać w poszczególnych sektorach... Państwo nie ma najmniejszych możliwości, narzędzi, żeby w realny sposób reagować, a KOWR dzięki możliwości ustanowienia hipoteki na nieruchomościach Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa – to mamy już ustalone z ministrem właściwym do spraw finansów, te limity roczne i to, na jakim poziomie miałyby być ta hipoteka – Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa będzie miał możliwość uczestniczenia w pewnego typu mechanizmach. Choćby w tych polegających na nabywaniu części zorganizowanych czy też niezorganizowanych przedsiębiorstw, które zajmują się przetwórstwem. Poza tym KOWR może stanowić zabezpieczenie dla podmiotów gospodarczych, które będą chciały uczestniczyć w takich mechanizmach, zabezpieczyć choćby kredyty dla tych podmiotów, tak aby mogły wchodzić na rynek w odpowiednich momentach. Nie mówię tu o jakiegokolwiek interwencji, ale o uczestniczeniu w mechanizmach rynkowych w taki sposób, żeby np. jakąś pulę konkretnego produktu, surowca z rynku zdejmować. Tak więc to jest dosyć niezbędne narzędzie, jeżeli chodzi o Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, które musi być jak najpilniej ustanowione, tak żebyśmy na rok 2019 mogli patrzeć w ogóle z innej perspektywy.

Kolejna zmiana dotyczy ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa i stanowi, że KOWR gospodaruje zasobem w drodze wydzierżawienia albo sprzedaży nieruchomości rolnych w pierwszej kolejności na powiększenie lub utworzenie gospodarstw rodzinnych. Od decyzji warunków zabudowy i zagospodarowania przestrzennego na cele inne niż rolne wyłączone zostały nieruchomości rolne o powierzchni mniejszej niż 1 ha oraz nieruchomości rolne przeznaczone w planie zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Wprowadzono zasadę, zgodnie z którą w pierwszej kolejności sprzedaży w trybie przetargu ograniczonego będą podlegały nieruchomości rolne o powierzchni od 1 ha. Niedawno była dyskutowana w Sejmie kwestia zobowiązań wobec instytucji podległych ministrowi rolnictwa, chodziło o zobowiązanie wobec Agencji Nieruchomości Rolnych, dawnej agencji, czy też Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,

i tam wywiązała się bardzo żywa dyskusja na temat braku skuteczności przetargów tzw. małych nieruchomości. W związku z tym chcemy z tej ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi wyłączyć nieruchomości poniżej 1 ha. Stanowiłoby to dla Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, jeżeli chodzi o Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa, narzędzie do skutecznego zbywania tych najmniejszych nieruchomości, które stanowią największą liczbę przetargów i które stanowią najmniejszy procent, jeżeli chodzi o skuteczność sprzedaży nieruchomości. Tak więc jeśli wyłączamy u.k.u.r. w przypadku powierzchni do 1 ha, to w tej sytuacji chcemy również zmienić tryb sprzedaży tych nieruchomości, o powierzchni do 1 ha.

Krajowy Ośrodek Rolnictwa będzie zobowiązany ogłaszać wykaz nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa przeznaczonych do sprzedaży czy też dzierżawienia na stronie podmiotowej BIP Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Taką dosyć istotną i też ze strony społecznej postulowaną zmianą jest zaliczenie do 3-letniego okresu dzierżawy nieruchomości zasobu własności rolnej również okresu: po pierwsze, w którym nieruchomość była dzierżawiona przez poprzedniego dzierżawcę, który scedował prawa i obowiązki wynikające z umowy dzierżawy tej nieruchomości, po drugie, dzierżawy innej nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, która została przez dzierżawcę zwrócona na realizację celów publicznych. Tak więc w tym wypadku jest to dosyć istotne wyjście naprzeciw oczekiwaniom strony społecznej.

Następna zmiana. Przepis stanowiący o limicie 300 ha, jakie można nabyć z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, nie będzie miał zastosowania do nabywców nieruchomości, w których grunty, oznaczone w ewidencji gruntów i budynków jako grunty pod stawami, stanowią co najmniej 70% powierzchni nieruchomości.

(Brak nagrania)

...Ten limit był trochę na wyrost.

Następna zmiana. Umożliwienie wzięcia udziału w przetargu ograniczonym na sprzedaż lub dzierżawę nieruchomości zasobu własności rolnej rolnikom posiadającym akcje lub udziały w spółce będącej grupą producentów rolnych, o której mowa w ustawie z 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw.

Dyrektor generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa za zgodą ministra rolnictwa i rozwoju wsi będzie mógł wyodrębnić z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa nieruchomości, które wraz z innymi składnikami mienia tworzą nierozzerwalną, zorganizowaną całość gospodarczą o powierzchni przekraczającej 300 ha, której podział byłby nieuzasadniony ekonomicznie, związanymi z „ośrodkami produkcji rolniczej”. KOWR będzie gospodarował ośrodkami w drodze oddania na czas oznaczony do odpłatnego korzystania osobom prawnym lub fizycznym na zasadach określonych w ustawie o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Umowa dzierżawy ośrodka zawierana będzie po przeprowadzeniu przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa przetargu skierowanego do osób fizycznych lub prawnych, które: udokumentują co najmniej 10-letni, nieprzerwany okres

prowadzenia gospodarstwa rolnego o powierzchni co najmniej 100 ha; dają rękojmię należytego prowadzenia działalności gospodarczej; nie mają zaległości z tytułu zobowiązań finansowych wobec Krajowego Środka Wsparcia Rolnictwa, Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub KRUS, a w szczególności nie zalegają z uiszczeniem podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne czy zdrowotne, z wyjątkiem przypadków, gdy uzyskały przewidziane prawem zwolnienie, odroczenie, rozłożenie na raty zaległych płatności lub wstrzymanie w całości wykonania decyzji właściwego organu; nie zostały skazane prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne, określone w rozdziale dwudziestym drugim i rozdziale trzydziestym szóstym kodeksu karnego, albo za przestępstwo umyślne określone w ustawie o ochronie zwierząt, a w przypadku osoby prawnej żaden z członków organu zarządzającego ani nadzorczego nie został skazany prawomocnym wyrokiem za te przestępstwa; posiadają pozytywną opinię właściwego ze względu na położenie nieruchomości rolnej wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego dotyczącą zamierzonej działalności rolniczej. W ramach tej właśnie zmiany ustawy zostaną powołane tzw. ośrodki produkcji rolniczej.

Panie Przewodniczący, Wysoka Komisjo, nie chcemy pozostawić Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa z tzw. substancją tylko i wyłącznie nieruchomości zabudowanej. Bardzo łatwo jest rozdysponować grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa do prowadzenia typowej działalności rolniczej, a zdecydowanie trudniej nam jest rozdysponować – nam, czyli Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa, a wcześniej Agencji Nieruchomości Rolnej – substancje nieruchomości, które kiedyś były przeznaczone do prowadzenia działalności rolniczej, co stanowi dodatkowe obciążenie dla Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, a w tym wypadku dla planu finansowego Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Nie chcemy dopuszczać do tego typu sytuacji. W związku z wyłączeniem słynnych 30%, które zostały wprowadzone jeszcze w poprzedniej kadencji, coraz więcej takich zorganizowanych nieruchomości będzie się pojawiało w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa w ramach Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, również z tą substancją nieruchomości, budynków, które były przeznaczone... budynków inwentarskich czy też budynków magazynowych. W związku z tym chcemy wyodrębnić ośrodki gospodarcze, ale oczywiście wprowadzić też szczegółowe obwarowania dotyczące tego, kto będzie mógł wydzierżawić taką nieruchomość stanowiącą zorganizowaną część ośrodka gospodarczego.

Kolejna zmiana. Na wniosek organu założycielskiego lub organu nadzorującego, zaopiniowany przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, minister rolnictwa i rozwoju wsi będzie mógł wyrazić zgodę na przekazanie przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa nieruchomości wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa na wyposażenie lub doposażenie państwowej osoby prawnej lub państwowej jednostki organizacyjnej. Osoba władająca nieruchomością wchodzącą w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa bez tytułu prawnego będzie zobowiązana do zapłaty na rzecz Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa wynagrodzenia

za korzystanie z tej nieruchomości w wysokości co najmniej 30-krotności, a nie tak jak dotychczas 5-krotności wywoławczej wysokości czynszu, który byłby należny od tej nieruchomości, gdyby była ona przedmiotem umowy dzierżawy po przeprowadzeniu przetargu.

Jak sami państwo doskonale wiecie, przepis dotyczący wyłączenia 30% nieruchomości wielokrotnie jest przywoływany. Jak pan przewodniczący doskonale wie, on jest przywoływany czy to w samorządzie rolniczym, czy na forum związków zawodowych, w zależności do regionu, jakkolwiek bardzo wiele razy ta kwestia jest podnoszona. Były już nawet zakusy, aby wprowadzić przepis karny sankcjonujący niewydawanie tej nieruchomości wiążący się z nieuniknioną karą pozbawienia wolności. Wycofaliśmy się z tej propozycji, ale zdecydowaliśmy o zmianie i zwiększeniu tej krotności z 5 do 30. Chcemy, aby to wyłączenie było skutecznym mechanizmem i aby oczywiście te podstawowe zasady, które zostały wprowadzone w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego, czyli dysponowanie Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa na rzecz powiększania gospodarstw rodzinnych... Aby te mechanizmy były skuteczne, musimy wyłączenia realizować równie skutecznie, stąd właśnie taki mechanizm został tu wprowadzony.

Zmianą jest umożliwienie dyrektorowi oddziału terenowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa udzielania zamówień publicznych, których przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane związane wyłącznie z działalnością tego oddziału terenowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Jest to wyjście naprzeciw oczekiwaniom dyrektorów oddziałów terenowych, oddziałów regionalnych Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Doszło do trochę kuriozalnej sytuacji, w której dyrektor generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa musiał decydować o tym, co powinno się pojawić choćby w dawnym JGZ na terenie województwa mazowieckiego czy też w dawnym GNiAZ na terenie województwa pomorskiego, które stanowiły kiedyś podstawowe jednostki organizacyjne Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Tutaj ten proces zamówienia publicznego został ograniczony do oddziału terenowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, co też może skutecznie wpłynąć na prowadzenie polityki przez oddział regionalny.

I kolejna zmiana, ostatnia, dotyczy ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa i polega na wprowadzeniu obowiązku przekazywania przez notariuszy wypisu umowy przenoszącej prawo użytkownika wieczystego nieruchomości do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w terminie 14 dni od dnia zawarcia takiej umowy.

Jeżeli chodzi o ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa, to tutaj umożliwi się dyrektorom oddziałów terenowych krajowego ośrodka, w ramach przyznanego limitu wydatków, udzielania w imieniu i na rzecz KOWR zamówień publicznych, których przedmiotem będą usługi, dostawy lub roboty budowlane związane wyłącznie z działalnością danego oddziału terenowego. Inne zmiany to: umożliwienie wykorzystania przez krajowy ośrodek nieruchomości zasobu jako zabezpieczenia podejmowanych przez państwo działań mających na celu prowadzenie aktywnej polityki rolnej, mających na celu wsparcie

rolnictwa; przyznanie krajowemu ośrodkowi możliwości nieodpłatnego uzyskiwania danych z ewidencji gruntów i budynków. Poza tym krajowy ośrodek za zgodą ministra właściwego do spraw rozwoju wsi będzie mógł tworzyć lub przystępować do spółek prawa handlowego, a także posiadać, obejmować lub nabywać akcje lub udziały w spółkach, przepis art. 49 ust. 2 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych nie będzie w tym wypadku miał zastosowania.

To są już wszystkie projektowane zmiany, jeżeli chodzi o nowelizację ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, która poruszy tak bardzo mocno... Tak jak wspomniałem na wstępie, minione 2 lata pozwoliły nam na obserwację działania ustawy z 2016 r., zwróciliśmy uwagę na pewne jej słabości jak również pewne rzeczy, które należy wzmocnić. I stąd właśnie w najbliższych tygodniach strona rządowa przedstawi Wysokiej Izbie ten projekt, jak wspomniałem. Prawdopodobny termin to najbliższy czwartek, kiedy zajmie się tym Komitet Stały Rady Ministrów, a w kolejnym tygodniu Rada Ministrów, i prezes Rady Ministrów skieruje ten projekt do łaski marszałkowskiej.

Dziękuję, Panie Przewodniczący.

Przewodniczący Jerzy Chróścikowski:

Dziękuję.

Otwieram dyskusję.

Mam przy okazji jedno pytanie. Ja rozumiem, że organizacje, związki mają tu jeszcze uwagi, zgłaszały je i będą zgłaszać, to jest normalne, zawsze tak było i tak będzie, że nie wszyscy są zadowoleni ze zmian. Ale jest trochę takich zmian, których my oczekiwaliśmy, bo przecież poprawki związane z tym, że do 1 ha, 0,30... o ile pamiętamy, one były właśnie w Senacie stawiane. No, nie uzyskało to wtedy zgody. Teraz jakby przywracamy tę możliwość, co jest, powiedziałbym, oczekiwaniem naszej izby.

Mam tu jedno pytanie. No, to jest na ostatniej stronie – to jest strona dziewiąta – i pan minister to czytał, mianowicie, że osoba władająca nieruchomością wchodzącą w skład zasobu... I tu jest ta możliwość z 5-krotnego do 30-krotnego... Ja powiem tak, w przypadku zastosowania tego przepisu jakby wyprzedzająco wobec osób, które mają to realizować, to okej, bo nie widzę żadnego powodu, żeby ktoś dłużej to trzymał. Chciałbym zadać pytanie w związku z tym, czy nie będzie tak, jak było za poprzedniej ustawy, która pozwoliła nam wymieniać informacje między agencją restrukturyzacji i ówczesną agencją nieruchomości, która zaczęła naliczać należności z tytułu nieudokumentowanych, niepłaconych podatków itd. 5 lat wstecz. To był ogromny ból dla rolników, którzy różnie to użytkowali, można powiedzieć, niewłaściwie, bo nie posiadali tytułu prawnego. Pamiętam, że były wtedy potężne sprawy. Czy ten przepis będzie działał tak, że 30-krotność obejmie 5 lat do tyłu? Ja znam takie gospodarstwa, które nie oddały nieruchomości już od 3 albo 4 lat i dalej nie oddają, bo po prostu... a szczególnie w tych trzydziestkach i różnych innych itd. W związku z tym pytanie jest tylko takie – bo jak rozumiem, szczegółowo poznam zmianę, jak będę widział ustawę – czy ona będzie obowiązywała od chwili uchwalenia, czy będzie obowiązywała wstecz?

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Rafał Romanowski:

Panie Przewodniczący, od chwili uchwalenia ustawy i wejścia w życie.

Przewodniczący Jerzy Chróścikowski:

No, bo to byłoby czasami, można powiedzieć, pograżeniem niektórych rolników, którzy z różnych względów, powiedzmy, sąsiedzkich, niesąsiedzkich – tak to bywało czasami – zaorali, uprawiali, byli w stanie zapłacić 5-krotność, ale nie oddawali... Dlatego jest to moje pytanie.

Otwieram dalej dyskusję.

Proszę.

Senator Waldemar Bonkowski:

Ja też chciałbym się odnieść do tej kwestii, bo ja też jestem rolnikiem i swego czasu wyłączyłem z mojego gospodarstwa zgodnie z ustawą tyle, ile trzeba było. Agencja o tej ziemi w ogóle zapomniała, przez chyba kilkadziesiąt, kilkanaście lat, więc ja tę ziemię dalej uprawiałem, dzięki czemu była w kulturze. Potem, chyba po 10 latach, przypomnieli sobie, że mają tam ziemię wyłączoną. Potem zaczęto ode mnie dochodzić pieniędzy za bezumowne korzystanie, za to, że ja to trzymałem w kulturze i o to dbałem. Nie wiem, dlaczego i kto to wymyślił, taką stawkę, czyli 30-krotność, bo to jest jakaś zaporowa suma. Przecież agencja... zasób ma dużo ziemi, przy czym brakuje zainteresowania, nie każdy chce zawierać umowę albo nie jest przygotowany. To co teraz, ta ziemia będzie leżała odłogiem? Jeśli jest właściciel, właściciel ma klienta i sprzedaje, to są tu inne przepisy prawne, żeby ze swojej własności administracyjnie usunąć tego nieporządnego rolnika. To co, mamy zamienić prawo karne 30-krotnością... Pieniędźmi mamy karać, żeby pozbyć się intruza na swojej ziemi? No, to jakiś poroniony pomysł jest.

Przewodniczący Jerzy Chróścikowski:

No, rozumiem, że dyskusja tu będzie na pewno, a to jest jeszcze w fazie projektu. Rozumiem, że uwaga jak każda inna, ale wiadomo, że my jeszcze nie dyskutujemy nad zmianą i nie dajemy propozycji...

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Jest to tylko informacja, którą się tutaj dzielimy, to jest jakby brama do wielu dyskusji. Wiem, że organizacje, związki zgłaszały już różne inne propozycje, będzie to jeszcze uwzględnione lub nie będzie, na końcu przyjdzie to do nas. Tak że słuszne jest pytanie kolegi, czy...

(Senator Waldemar Bonkowski: Ja tę ziemię oddałem i do dzisiaj rośnie... Już tak jest zachwaszczona, takie krzaki pod płotem... A kto był ukarany za to, że to przez 3 lata było użytkowane?)

No dobrze, czy są inne pytania?

Proszę, kolega, pan senator.

Senator Marian Poślednik:

Dziękuję, Panie Przewodniczący.

Panie Ministrze, myślę, że dobrze, że resort przemysłał ten restrykcyjny obrót ziemią, który był regulowany tą ustawą. Pamiętam dyskusję w trakcie procedowania tej ustawy, już wówczas padały sugestie, że ona jest zbyt restrykcyjna w kontekście obrotu ziemią rolną. Dzisiaj widzimy, że potrzebna jest korekta, i dobrze, że tak się dzieje. Oczywiście jest dość dużo różnych propozycji zmian w tej ustawie. Ja chciałbym zwrócić się z pytaniem i jednocześnie zwrócić uwagę na pewien zapis. Dotyczy on tej aktywnej polityki w zakresie gospodarowania nieruchomościami z wykorzystaniem mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, ma służyć także wdrażaniu tej aktywnej polityki w zakresie wsparcia rolnictwa, a jednocześnie rozwoju obszarów wiejskich. Na tym chciałbym się skupić, ponieważ rozwój obszarów wiejskich to nie tylko jest aktywna polityka państwa, myślę, że tutaj duże znaczenie ma aktywna polityka także samorządów. Wydaje się, że w tym obszarze powinien znaleźć się samorząd, myślę, że przede wszystkim gminy. Obserwuję takie zjawisko, że często nie sposób jest znaleźć ziemię dla rozwoju obszarów wiejskich na terenach gmin rolniczych, gdzie bez przeznaczenia określonych gruntów pod inwestycje, nie będzie rozwoju. Ja to obserwuję także w swoim środowisku, środowisku dość intensywnego rolnictwa, gdzie liczba rolników jest coraz mniejsza, a wieś chce się w jakiś sposób rozwijać, brakuje jakby gruntów pod rozwój. Ja myślę, że tu byłoby istotne, aby samorządy też mogły brać udział w aktywnej polityce na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Dziękuję.

Przewodniczący Jerzy Chrościkowski:

Jeszcze kolega.
Proszę.

Senator Waldemar Bonkowski:

Chciałbym dodać, że dobrze by było, żeby ministerstwo zorientowało się, jak jest na wsi. Powiem tak, na wsi już nie ma spadkobierców... chcących gospodarować, za kilka lat tej ziemi będzie pod dostatkiem, bo ta ustawa nadal jest zbyt restrykcyjna. Ja rozumiem, że to po to, żeby powstrzymać sprzedaż ziemi cudzoziemcom, ale blokować obrót ziemią wewnątrz kraju to dla chłopów, dla rolników jest kara. Przecież jest święte prawo własności. No, żeby tak restrykcyjnie je ograniczać... Wielu nie ma następców, młodzi nie chcą na gospodarce pracować. Ta ustawa jest robiona na podstawie strajków, chyba w Szczecinie, gdzieś jeszcze, zrobił się szum, bo w kilku punktach Polski jest głód ziemi i pod nich zrobiono taką restrykcyjną ustawę. Ale generalnie w Polsce na wsi – opłacalność jaka jest, każdy wie, więc nie będę mówił – nie ma następców, dzieci nie chcą przejmować. Ziemi będzie pod dostatkiem i blokowanie... to jest blokowanie rozwój. Jest święte prawo własności. Jestem temu przeciwny.

Przewodniczący Jerzy Chrościkowski:

Dziękuję.
Panie Ministrze, jeśli można, proszę o udzielenie odpowiedzi.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Rafał Romanowski:

Panie Przewodniczący! Wysoka Komisjo!

Mówiąc szczerze, pewnie będzie czas na poważną dyskusję dotyczącą poszczególnych zapisów, a na chwilę obecną to jest dyskusja na takim poziomie trochę akademickim. No, ja mógłbym tu z panem senatorem...

Wróć do pytania pana senatora. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa będzie mógł za zgodą ministra wykorzystywać mienie Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa do ustanowienia zabezpieczeń związanych z realizacją zadań wynikających z polityki państwa w zakresie wdrażania i stosowania instrumentów wsparcia rolnictwa, aktywnej polityki rolnej oraz rozwoju obszarów wiejskich. Chciałby pan tu dopisać samorząd, ale samorząd cały czas realizuje politykę w tym zakresie, nie są potrzebne ze względu na samorząd dodatkowe zapisy, jeżeli chodzi o ustawę o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Tutaj należy, kiedy już będą konkretne zapisy ustawowe, które będą przedstawione Wysokiej Izbie... Tutaj chodzi po prostu o możliwość ustanowienia zabezpieczenia, zabezpieczenia finansowego na nieruchomościach Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa dla podmiotów, choćby gospodarczych, które będą uczestniczyły w mechanizmach rynkowych. To tak najkrócej ujmując. Mieliliśmy taką sytuację w roku 2018, która była bardzo mocno krytykowana, a całkiem nieźle się sprawdziła. Zgłosił się podmiot gospodarczy, który podjął się skupu jabłka przemysłowego, sugerując konkretną cenę rynkową. W ciągu kilku dob cena rynkowa jabłka przemysłowego niejako z automatu wzrosła z kilku groszy do kilkunastu, a później do 25 gr, a następnie do powyżej 30 gr. Jednak żeby ten podmiot mógł uczestniczyć w takim mechanizmie rynkowym... On nie domagał się wsparcia publicznego, on po prostu poprosił nas o zabezpieczenie, tak żeby móc zaciągnąć kredyty bankowe i móc zapłacić za surowiec, który będzie zdejmował z rynku. My chcąc uczestniczyć w tego typu mechanizmach rynkowych, musimy mieć taką możliwość ustawową, dlatego też został zaproponowany taki zapis, aby Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, do czego zresztą został powołany, tego typu instrument posiadał. Tak że temu będzie służył ten zapis.

Wracając do kwestii ograniczenia... pytania pana senatora dotyczące ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego. Panie Senatorze, jak wspominałem wcześniej, możemy czynić tu dyskusję naprawdę isticie akademicką, zapewne wielu profesorów będzie się wypowiadało przy tej nowelizacji tak jak przy uchwalaniu ustawy o ograniczeniu do 1 ha czy też do 0,3 ha i o tym wyłączeniu nieruchomości, które są w obrębie miast. Ja sam do końca nie jestem przekonany, czy ten limit 0,3 ha powinien zostać zwiększony do 1 ha. Z bardzo prozaicznej przyczyny. Pochodzę z miejscowości, na północnym Mazowszu w powiecie ciechanowskim, w której na 300 mieszkańców z całymi rodzinami pozostało maksymalnie 50 osób, które rzeczywiście zajmują się rolnictwem, naprawdę rolnictwem. Pozostałe osoby... To miejsce to jest tzw. sypialniane zaplecze dla 50-tysięcz-

nego miasta, którym jest Ciechanów. Okazuje się, że jak ja zaczęłam sprzedawać te nieruchomości o powierzchni do 1 ha bez zgody Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, to będzie to coraz większe zaplecze sypialniane dla miasta Ciechanowa. A ja, za przeproszeniem, zabieg agrotechniczny w postaci młocki zboża będę wykonywał przy wilgotności sięgającej grubo powyżej 10%, bo będę mógł to robić tylko w godzinach od 23.00 do 4.00 rano, bo gdybym chciał wcześniej, to przykro mi bardzo, natychmiast wzywana jest policja, gdyż zakłóca to mir domowy właśnie takim mieszkańcom. I to jest jeden z podstawowych elementów, który budzi moją wątpliwość, dlaczego mamy zwiększać z 0,3 do 1 ha. No, nie mając ustanowionego na chwilę obecną... Prace nad kodeksem urbanistycznym, szczerze mówiąc, trwają od roku 2008, ale dzięki Bogu, zbliżają się ku końcowi, dzięki temu rządowi. Jednak przez wiele lat po prostu nie można było takich prostych spraw usankcjonować. To jest jeden z elementów, nad którym trzeba by się bardzo poważnie zastanowić, bo nie możemy dopuszczać do takiej sytuacji, że tam, gdzie jest tzw. przestrzeń do produkcji roślinnej czy też produkcji zwierzęcej, przez tego typu mechanizmy, które nie będą sankcjonowały pewnych spraw, nie będziemy mogli prowadzić skutecznej gospodarki. To wszystko zależy oczywiście od części kraju, w której się poruszamy.

Pan senator wspominał o tym, że ten projekt ustawy powstał na bazie protestów, które miały miejsce w województwie zachodniopomorskim, wielkopolskim, lubuskim, i o głodzie ziemi. Wydaje mi się, że w części wschodniej, południowo-wschodniej czy też w części północnej lub choćby w południowej części Mazowsza, gdzie średnie gospodarstwo liczy zdecydowanie poniżej 10 ha, głód ziemi jest zdecydowanie większy niż we wspomnianej przez pana części Rzeczypospolitej, bo tam średnie gospodarstwa sięgają zdecydowanie powyżej 10 ha. Największa część zasobów znajduje się właśnie w tych częściach Rzeczypospolitej, czyli w części zachodniej naszego kraju, tam gdzie były tzw. znacjonalizowane gospodarstwa, już nie będę ich przywoływał, słusznie minionej epoki. Tyle że taka nacjonalizacja, Panie Senatorze, następowała nie tylko i wyłącznie w krajach demoludów, czyli też w Niemczech, co zostało rozwiązane bardzo szybko i bardzo sprawnie na początku lat dziewięćdziesiątych, co też wsparł sam instytut Gałka. Nacjonalizacja następowała również za prezydenta de Gaulle'a we Francji i Francuzi potrafili przez tzw. dzierżawę żywotności ekonomicznej ten tzw. znacjonalizowany zasób bardzo sprawnie rozdysponować, tworzy on wartość dodaną francuskich gospodarstw. My też chcemy uczestniczyć w czymś podobnym poprzez Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Przyjmijmy jedną, podstawową zasadę, od której odszedł tamten rząd. Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa w 2007 r. stanowił grubo powyżej 2 milionów ha. Na chwilę obecną jest to niespełna 1,5 miliona ha. Agencja Nieruchomości Rolnej, a dokładnie plan finansowy Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa stanowił tzw. zaplecze finansowe dla budżetu państwa poprzez sprzedaż nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, środki były asygnowane do budżetu państwa. No i szczerze mówiąc, sprzedaje się raz, dobrze, a później na kształtowanie

ustroju rolnego nie ma się większego wpływu. Dlatego te ograniczenia w sprzedaży, dlatego to wyjście z propozycją wydzierżawienia gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa i ustanowienie tego typu mechanizmów. Te mechanizmy naprawdę sprawdziły się w wielu krajach o ugruntowanej demokracji. Na początku ta ustawa z 2016 r. była obroniona przez nas w Komisji Europejskiej jako niezgodna z przepisami, a teraz do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa czy też do zasobu przysłała delegację francuski SEFER i wzoruje się na tej ustawie, radcy rolni z ambasady francuskiej uważają ją jako skuteczny mechanizm, który powinien stanowić wzór w Unii Europejskiej.

Tak więc z perspektywy 2 lat... Oczywiście odpuszczenie tu pewnych mechanizmów... No, mówimy tu nie tylko o takich mechanizmach, które przywołałem na wstępie, musimy również myśleć o rozwoju gospodarczym poszczególnych miejscowości, mniej lub bardziej zurbanizowanych. Dlatego właśnie tego typu swobody zostają wprowadzone i znowelizowane. Tak jak wspominałem wcześniej, zapewne będziemy prowadzić bardzo długo dyskusję na ten temat, aczkolwiek ja już teraz... Wiele zmian, które tu zostały zaproponowane przez stronę rządową może stanowić – jestem o tym w pełni przekonany – dodatkowy impuls dla rozwoju obszarów wiejskich.

Przewodniczący Jerzy Chróścikowski:

Czy ktoś chciałby jeszcze zadać pytanie?

Panie Ministrze, ja rozumiem, że pan tu słusznie podniósł wątpliwości co do funkcjonowania na wsi rolnictwa i mieszkańców osadników. Wielokrotnie już zwracałem na to uwagę i wiele organizacji zwracało uwagę na ten temat, żeby się zastanowić nad uregulowaniem, co to znaczy wieś, co to znaczy funkcjonowanie wsi, jak doprecyzować to, że jeśli kto się osadza na wsi, to musi korzystać... musi uczestniczyć w tym, co oznacza wieś. Nie może być tak, że ktoś sobie wybudował dom i mówi, że on mieszka na wsi. Pytałem w Niemczech, jak to u nich jest. Jak się komuś nie podoba, bo mu leją, śmierdzi, to się wyprowadza, a jak chce mieszkać, to mieszka i znosi te smrody wylewania gnojowicy czy innych rzeczy. I nikt nie dyskutuje w Niemczech na ten temat.

(*Senator Waldemar Bonkowski*: Skoro jest gospodarstwo, jest ziemia rolna, jest...)

(*Wypowiedź poza mikrofonem*)

W związku z tym pytanie jest takie: czy nie lepiej znaleźć przepis, który dałby możliwość, że po godzinie 22.00 rolnicy mogą opryskiwać zboża, bo często z punktu widzenia ochrony nad pszczołami itd. nie mogą przyskać w dzień, muszą przyskać w nocy, ale sąsiedzi przeszkadzają im, skarżąc, że uruchamiają ciągniki, że jeżdżą itd. Coś trzeba z tym fantem zrobić, bo rzeczywiście tak nie może być, że my, rolnicy, którzy mieszkamy na wsi, mamy sąsiadów osadników, którzy przeszkadzają w wypełnianiu funkcji wsi. No, w końcu to jest poważne wyzwanie i uważam, że tu trzeba by jakieś uregulowania... Nie wiem, czy są już jakieś europejskie przykłady uregulowań, chyba nikt jeszcze tym się nie zajął. Może trzeba przejrzeć prawodawstwo w niektórych krajach, a może trzeba wymyślić nasze, które mogłoby być pionierskim rozwiązaniem dla Europy.

**Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Rafał Romanowski:**

Panie Przewodniczący! Wysoka Komisjo!

Mam nadzieję, że będziemy zmierzać ku końcowi tej dyskusji... To jest tylko i wyłącznie propozycja, ale od samego początku mojej bytności w rządzie, moja propozycja w tym zakresie jest bardzo prosta. Jest taki mechanizm szwajcarski, bardzo prosty: kiedy mieszkaniec chce się osadzić na obszarach wiejskich, to po prostu podpisuje oświadczenie, że wyraża zgodę w związku z uciążliwościami prowadzenia gospodarki rolnej na obszarach wiejskich i nie będzie rościł żadnych pretensji. I na tym cała procedura się kończy. Tak więc myślę, że tutaj, przy tej zmianie ustawy, dyskusja będzie naprawdę zacna, jeżeli już ustawa z Sejmu trafi do Wysokiej Komisji.

Pamiętajmy też o jednej, bardzo istotnej rzeczy, która ma miejsce, tzn. w ostatnich dniach pojawia się bardzo wiele nieścisłości, jeżeli chodzi o nowelizację tej ustawy. Drodzy Państwo, nie mylmy zgód wydawanych przez ministra spraw wewnętrznych na nabywanie nieruchomości przez cudzoziemców z kształtowaniem ustroju rolnego czy też z ustawą o gospodarowaniu na nieruchomościach rolnych Skarbu Państwa. To są 2 odrębne zakresy. To, że w ostatnich 2 czy 3 latach bardzo mocno zwiększyła się tendencja, jeśli chodzi o nabywanie małych nieruchomości przez obcokrajowców – najczęściej są to osadnicy z Ukrainy, którzy nabywają od nas takie nieruchomości – i my, jako minister rolnictwa, opiniujemy tu pozytywnie czy też negatywnie, to nie oznacza, że pozbywamy się... czy ingerujemy w kształtowanie ustroju rolnego czy też ingerujemy w ustawę o gospodarowaniu na nieruchomościach rolnych Skarbu Państwa. To są 2 odrębne zakresy i zgody są wydawane przez ministra spraw wewnętrznych i administracji. To, że liczba takich decyzji w ostatnich 2, 3 latach diametralnie wzrosła, nie oznacza wpływu na uszczuplanie Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa czy też wpływu na kształtowanie ustroju rolnego w naszym państwie. To są 2 odrębne sprawy. Tak jak wspominałem wcześniej, i sami państwo to doskonale obserwujecie, czy to w Warszawie, czy w okolicy, jest dużo większe zainteresowanie cudzoziemców. W tym wypadku... szczególnie chodzi o największy udział procentowy, kilkudziesięcioprocentowy udział Ukraińców, którzy są zainteresowani trwałym osadnictwem na obszarze naszego państwa. MSWiA wydaje coraz więcej tego typu zgód, liczonych w tysiącach. Kiedyś w ciągu jednego roku było ich kilkaset – zgód na tego typu osadnictwo. Ale to nie ma najmniejszego wpływu na tę nowelizację ustawy czy też na ustawę o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Są to 2 odrębne tryby i są to 2 odrębne decyzje. My co prawda uczestniczymy w procesie wydawania tej decyzji poprzez udzielenie negatywnej czy też pozytywnej opinii, ale dlaczego mamy wydawać negatywną opinię ministrowi spraw wewnętrznych i administracji na nieruchomość dużo poniżej 1 ha, stanowiącą nieruchomość zabudowaną obiektem mieszkalnym i do tego jakimś budynkiem gospodarczym. Nie ma większych przeciwwskazań, żeby tego typu decyzje były wydawane,

to znaczy, żeby wydawane opinie były pozytywne. Jednak pragnę po raz kolejny zaznaczyć, żeby nie mieszać tych pojęć, jeżeli chodzi o ustawę o zmianie ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi i ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa.

Przewodniczący Jerzy Chróścikowski:

Dziękuję.

Rzeczywiście na posiedzeniu komisji sejmowej, jak pamiętam, były dyskusje na ten temat. Przypomnijmy sobie, że ta ustawa została wprowadzona tylko pod naciskiem rolników, ze względu na tzw. uwolnienie obrotu ziemią w krajach Unii Europejskiej, a nie poza Unią Europejską. I te wszystkie instrumenty, które pan minister przedstawił, dotyczą krajów spoza Unii Europejskiej. Ja sam miałem już kilka próśb związanych z tym, że ktoś kupuje nieruchomość, w której są zabudowania, ktoś prowadzi przedsiębiorczość i chce tę przedsiębiorczość tam prowadzić. Jest to też poważne wyzwanie, czy my chcemy udostępnić możliwości prowadzenia przedsiębiorczości przez obywateli innych krajów, spoza Unii Europejskiej, czy nie. No więc to jest dylemat, poważne wyzwanie. Skoro mówimy, że chcemy rozwijać kraj i chcemy tu wprowadzać różne możliwości rozwoju gospodarczego, a tacy chętni przychodzą, to nie dziwię się, że minister MSWiA wyraża zgodę na podejmowanie działalności gospodarczej, nie rolnej, ale gospodarczej. No, głównie zwracają się tu chętni – o ile ja się orientuję, znam przykłady – do prowadzenia działalności gospodarczej. W bilansie rzeczywiście może wychodzić, że powierzchnia sprzedanej nieruchomości... i to często nieruchomości sprzedanej nie z zasobu, ze Skarbu Państwa, tylko od osób fizycznych... No więc tak to właśnie wygląda, obrót prywatny... Niektórzy tu rzeczywiście myślą. Ja już o takich informacjach i interwencjach też słyszałem, więc wiem, że tak to jest.

Dobrze, skoro tak... Ja więcej pytań nie mam, goście też już więcej pytań nie mają. Tak?

W takim razie możemy panu ministrowi podziękować za przedstawienie materiału, informacji. Proszę o ewentualne wzięcie pod uwagę składanych tu już uwag w dalszym procesie legislacji.

Dziękuję państwu za obecność.

Mam jeszcze do panów senatorów prośbę. Myśmy w styczniu nie zdążyli powiedzieć o tym, że należy zgłaszać nowe propozycje do planu działania naszej komisji, propozycje tego, co jeszcze chcielibyśmy w tym roku realizować. Tak że proszę zgłaszać to do sekretariatu, żebyśmy mogli zaplanować sobie jeszcze pewne działania.

Jeszcze tylko jedna informacja. Jest wystąpienie do pana marszałka – ono będzie rozpatrywane pojutrze – o zorganizowaniu konferencji, która jest przewidywana na 13 marca, a dotyczy rolnictwa ekologicznego. Jeśli pan marszałek w czwartek wyrazi zgodę, to ta konferencja dotycząca rolnictwa ekologicznego 13 marca się odbędzie.

Jeśli nie ma więcej pytań... Nie ma więcej pytań.

W związku z tym dziękuję jeszcze raz wszystkim za uczestnictwo.

Zamykam posiedzenie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

